

ไทยขาดดุลดิจิทัล ปีละกว่า 2 แสนล.! บิ๊กคุมแพลตฟอร์ม

จตุจักร ● องค์การวิชาชีพสื่อออกแถลงการณ์ 5 ข้อในวันเสรีภาพสื่อโลก วงเสวนา “ทางรอดสื่อไทยยุคแพลตฟอร์มครองโลก” ผอ.ไทยพีบีเอสและแพลตฟอร์มแย่งงานบรรณาธิการ ควบคุมเนื้อหา-รายได้ ชัดอัลกอริทึมต้นคลิกเบตคอนเทนต์ขยะ หวังรัฐบาลออกกฎหมายคุมแพลตฟอร์ม สส.ล้มซีไทยขาดดุลด้านดิจิทัล 2 แสนล้านบาท

เมื่อวันอาทิตย์ที่ 3 พ.ค. สมาคมนักข่าวนักหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย และสมาคมผู้ผลิตข่าวออนไลน์ ร่วมจัดงานวันเสรีภาพสื่อมวลชนโลก 3 พ.ค. ประจำปี 2569 ที่โรงแรมเบสท์เวลท์ทิน

ทั้งนี้ นายชัยฤทธิ ынเปี่ยม อุปนายกสมาคมฝ่ายสิทธิเสรีภาพและการปฏิรูปสื่อ และเลขาธิการสมาคมนักข่าวนักหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย อ่านแถลงการณ์เนื่องในวันเสรีภาพสื่อมวลชนโลก โดยเสนอข้อเรียกร้องต่อรัฐบาลและทุกภาคส่วน ประกอบด้วย 1.รัฐบาลต้องเปิดพื้นที่ให้สื่อมวลชนสามารถทำหน้าที่ตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐได้อย่างอิสระ 2.รัฐบาลควรเร่งผลักดันกฎหมายหรือมาตรการที่ทำให้เกิดความเป็นธรรมระหว่างผู้ผลิตข่าวสารกับแพลตฟอร์มดิจิทัล 3.รัฐบาลควรส่งเสริมให้มีกฎหมายที่ป้องกันการใช้กระบวนการยุติธรรมเป็นเครื่องมือคุกคามผู้ทำหน้าที่เพื่อสาธารณะ 4.สื่อมวลชนต้องธำรงมาตรฐานวิชาชีพ ด้วยการนำเสนอข้อมูลที่ถูกต้อง รอบด้าน และการตรวจสอบข้อเท็จจริง

อ่านต่อหน้า 15

ไทยขาดดุล

และ 5.ขอเชิญชวนประชาชนร่วมสนับสนุนสื่อที่มีคุณภาพและยึดมั่นในจริยธรรม พร้อมทั้งตรวจสอบข้อมูลก่อนเผยแพร่หรือส่งต่อ เพื่อร่วมกันลดปัญหาข่าวปลอมและเนื้อหาที่สร้างความแตกแยกในสังคม

“เสรีภาพสื่อ คือเสรีภาพประชาชน

สื่อต้องยืนหยัดบนจริยธรรม นำเสนอด้วยความถูกต้อง และรับผิดชอบต่อสังคม” นายชัยฤทธิระบุ

ต่อมามีการจัดเสวนาในหัวข้อ “ทางรอดของสื่อไทยในยุคที่แพลตฟอร์มครองโลก” โดยวิทยากรประกอบด้วย นายอดิศักดิ์ ลิ้มปรุ่งพัฒนกิจ รองผู้อำนวยการองค์การกระจายเสียงและแพร่ภาพสาธารณะแห่งประเทศไทย (ไทยพีบีเอส), รศ.ดร.พิจิตรา ศุภสวัสดิ์กุล นักวิจัยสถาบันเอเชียศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, นายภาวู พงษ์วิทยานุกูล สส.บัญชีรายชื่อ พรรคประชาชน และนายธนกร ศรีสุขใส ผู้จัดการกองทุนพัฒนาสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์

รศ.ดร.พิจิตรา กล่าวว่า จากการวิจัยแนวโน้มสำนักข่าวพึ่งพาแพลตฟอร์ม พบว่าสื่อทั่วโลกกำลังลำบาก ต้องต่อสู้ทั้งรูปแบบการทำงานที่มีความเสี่ยง ยิ่งสถานการณ์ปัจจุบันคนดูย้ายไปอยู่บนแพลตฟอร์มออนไลน์และออนไลน์มาหมดแล้ว แพลตฟอร์มออนไลน์จึงมีอำนาจต่อรองสูง เพราะเป็นคนกำหนดอัลกอริทึม กำหนดการมองเห็น จึงพบสำนักข่าวไทยพึ่งพาแพลตฟอร์มสูง ทั้งการสร้างรายได้และผลิตเนื้อหา แต่ไม่ได้รู้เท่า เพราะการแข่งขันสูงจากการที่ใครๆ ก็เป็นสื่อได้ สำนักข่าวเกิดเยอะ มีอินฟลูเอนเซอร์ยูทูปเบอร์จำนวนมาก ทำให้สื่อต้องหันมาสื่อสาร พาดหัวเรียกตราบา คคลิกเบต

รศ.ดร.พิจิตรา กล่าวต่อว่า เกิดคำถามว่าอัลกอริทึมมีผลต่อการทำข่าวที่ไม่มีคุณภาพ เกิดการลดความศักดิ์สิทธิ์ของข่าวลงจากการเปลี่ยนรูปแบบการตลาด นำโฆษณาไปปนอยู่ในเนื้อหาข่าวที่น่ากังวลคือ การไปหารายได้จากปากการเมือง ดังนั้นจะอย่างไรให้สำนักข่าวที่มีคุณภาพยังอยู่ได้ในโลกออนไลน์คือ 1.สำนักข่าวปันส่วนจากแพลตฟอร์ม 2.ทำให้เกิดการมองเห็น 3.พูดคุยแพลตฟอร์มเพื่อบรรเทาความตื่นตระหนก ส่วนเรื่องการค้ากับดูแลมี 2 ส่วน คือ กำกับเนื้อหากับตลาด โดยการกำกับตลาดต้องสร้างบรรยากาศการลงทุน ให้เกิดการแข่งขันที่เท่าเทียมกัน

นายอดิศักดิ์กล่าวว่า วันนี้แพลตฟอร์มเหมือนเป็นคนคัดเลือกข่าว จากเดิมที่กองบรรณาธิการเป็นคนคัด แพลตฟอร์มมีอำนาจเหนือกว่าบรรณาธิการและฝ่ายขายที่เป็นผู้หารายได้ สื่อไทยต้องแข่งกับระบบนิเวศสื่อ แข่งกับแพลตฟอร์มว่าชอบแบบ

ไหน และยังต้องแข่งกับนักข่าวพลเมือง นักข่าวอิสระ หรือคอนเทนต์ครีเอเตอร์ที่ใครๆ ก็เป็นนักข่าวได้ นิเวศแบบนี้ไม่เอื้อให้สื่อมืออาชีพอยู่รอดได้ ประเทศเราปล่อยให้แพลตฟอร์มมีอำนาจเหนือ ควบคุมทางเข้าเนื้อหา ใครจะโพสต์ข่าวอะไรเขาเป็นฝ่ายกำหนดและควบคุมรายได้ เขาเอาคอนเทนต์ที่ผู้ผลิตข่าวไปหาประโยชน์หาโฆษณาแล้วแบ่งรายได้กลับมาที่ผู้ผลิตขำน้อยมาก

“ทุกอย่างกำหนดโดยอัลกอริทึม ซึ่งเป็นปัญหาเชิงโครงสร้าง ที่ภาครัฐมักมองว่าเราไม่สามารถกำกับแพลตฟอร์มได้ ทุกวันนี้ยังถกเถียงกันว่าควรกำหนดแพลตฟอร์ม OTT หรือบริการชมสื่อบันเทิงต่างๆ หรือไม่ ซึ่งมีอยู่ 2 แบบ คือโซเซียลมีเดีย เช่น เฟซบุ๊ก ที่เจ้าของแพลตฟอร์มไม่ใช่ผู้ผลิต ส่วนอีกแบบคือแพลตฟอร์มสตรีมมิงซึ่งผลิตสื่อเอง เช่น เน็ตฟลิกซ์ ที่เข้ามาแย่งฐานคนดูสื่อ” นายอดิศักดิ์กล่าว และว่า อัลกอริทึมสร้างแรงจูงใจในคอนเทนต์เร้าอารมณ์มีคนดูเยอะ ทำให้เกิดคลิกเบต คอนเทนต์แปลกๆ เรียกรายได้ แม้กระทั่งเอาคอนเทนต์จากสื่อหลักไปทำต่อ อันนี้คือคนที่เป็นผู้ประกอบวิชาชีพไม่มีอำนาจต่อรอง และไม่สามารถห้ามได้ ซึ่งเป็นปัญหา ที่สำคัญแพลตฟอร์มน่าจะได้เม็ดเงินถึง 70% ทั้งที่ไม่ได้ลงทุนผลิตคอนเทนต์ เพียงแค่ลงทุนในเรื่องพื้นที่มันเป็นสิ่งผิดวิสัย

นายอดิศักดิ์กล่าวว่า รัฐบาลต้องมีกฎหมายขึ้นมากำกับดูแลเรื่องเหล่านี้ เป้าหมายคือผู้ประกอบการวิชาชีพข่าวควรได้รับความเป็นธรรมในเรื่องการถูกละเมิดลิขสิทธิ์ข่าวจากแพลตฟอร์ม โดยเฉพาะการใช้อัลกอริทึมมาหาประโยชน์ เราไม่สามารถปล่อยให้แพลตฟอร์มเหล่านี้ทำงานอย่างอิสระในการมุ่งหารายได้ของเขาเป็นหลัก จนเกิดคอนเทนต์ไม่มีคุณภาพ เร้าอารมณ์ สร้างความเกลียดชัง รัฐควรเข้ามาดูว่าควรมีกฎหมายใหม่ในการกำกับแพลตฟอร์มเหล่านี้ รวมทั้งการกำหนดรายได้ต่างๆ ด้วย เพราะเป็นการแข่งขันที่ไม่เป็นธรรมและครอบงำตลาด

“ทุกวันนี้เหมือนสื่อเสียอริปไตย เราต้องทวงคืนอริปไตยด้านข่าวกลับมา ยังผู้ประกอบการวิชาชีพด้านข่าว เพราะการทำข่าวและสื่อมวลชนเป็นสิ่งที่ต้องไปด้วยกันกับประชาธิปไตย ถ้าสื่อไม่เข้มแข็ง ประชาธิปไตยก็จะไม่เข้มแข็งเช่นกัน เพราะสื่อต้องตรวจสอบฝ่ายการเมืองและ

สนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชน”

ดร.ธนกรกล่าวว่า ปัจจุบันเนื้อหาบนแพลตฟอร์มได้ส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจของไทยต้องพูด 2 เรื่องคือ 1.หน่วยงานกำกับดูแล และ 2.การส่งเสริมตั้งแต่ต้นนโยบายรัฐบาล ยกตัวอย่างที่ยุโรปมีการออกกฎหมายดูแลแพลตฟอร์ม กฎหมายกำกับมาร์เก็ตติ้ง ทำหน้าที่คล้ายกับ กสทช.ของไทย

ด้านนายภาวูกรกล่าวถึงการขาดดุลด้านดิจิทัลของไทยว่า เคยคำนวณหรือไม่ว่าเราจ่ายค่าบริการออนไลน์ปีละประมาณกี่บาท ทั้งประเทศเราจ่ายกี่บาท ค่าเฉลี่ยต่อคนกี่บาท องค์กรต่างๆ ต้องจ่ายค่าโฆษณาที่บาท ประมาณการของการจ่ายสื่อโฆษณาออนไลน์ จากสมาคมสื่อโฆษณาแห่งประเทศไทย ยกตัวอย่างเราจ่ายค่าโฆษณา เช่น เมตา 9,000 ล้านบาท โดยมีเงินเข้าไทยเพียง 400 ล้านบาท เป็นต้น การใช้บริการดิจิทัลในไทยโตขึ้นเรื่อยๆ ประมาณการปีหนึ่งๆ ไทยน่าจะจ่ายค่าบริการนี้ 2 แสนล้านบาทต่อปี เป็นตัวเลขที่มากกว่าการส่งออกข้าวไทยปีละกว่า 1 แสนกว่าล้านบาท วันนี้ทุกคนมีส่วนทำให้เกิดการขาดดุล เราขาดดุลมหาศาลมาก

“เตรียมยื่นญัตติต่อสภาเรื่องการขาดดุลดิจิทัล และจะผลักดันให้มีกรรมาธิการวิสามัญ ข้อเสนอคือต้องศึกษาตัวเลขขาดดุลที่แท้จริงเท่าไรกันแน่ รวมทั้งผลักดันเทคโนโลยีขึ้นมาทดแทนแพลตฟอร์มของต่างประเทศ และสนับสนุนให้คนไทยใช้นอกจากนั้นจะเชิญแพลตฟอร์มต่างชาติ เช่น เฟซบุ๊ก มาพูดคุยที่สภา ว่าเป็นไปได้หรือไม่ในเรื่องรายได้ที่ออกไปเมืองนอกควรกลับมาอยู่ที่ไทย และควรมาตั้งบริษัทที่ไทยด้วย รวมทั้งจะผลักดันการแก้กฎหมายต่างๆ ให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงของสื่อดิจิทัล” นายภาวูกรกล่าว.